

„Příčina“ a „podmínky“

Koncept tzv. příčinnosti je vlastně založen na ničím nedoloženém předpokladu, že každý následek je nějak obsažen v příčině. Jakmile tento předpoklad (jeho vyjádření) dáme do plurálu, hned se ukáže zásadní problém: je-li příčin více, ale následek jenom jeden, co je „příčinou“ toho, že všechny ony částečné „následky“ (polonásledky), obsažené v několika různých „příčinách“, mohly být (a byly) sjednoceny (integrovány) v jediný následek? Pokud bychom trvali na tom, že i toto „sjednocení“ mělo svou příčinu, kde ji máme hledat? To, že v některých případech k jedinému následku muselo vést několik „příčin“, bylo pozorováno již dávno; řešení bylo spatřováno v tom, že místo o „příčinách“ se začalo mluvit o „podmínkách“. Pak se ovšem problém otevřel jinde: kterou z podmínek je třeba považovat za tu „hlavní“ (i když sama nestačí, takže nemůže být považována za „příčinu“).

(Písek, 110116-3.)